קיטרא דקטרי בזממא וקיטרא דקטרי באיסטרידא, חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא, יש שמותרין לכתחלה ומאי ניהו קושרת מפתחי חלוקה: מפתח חלוקה: פשיטא, לא צריכא דאית ליה תרי, מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטיל, קא משמע לן: וחוטי סבכה: פשיטא? לא צריכא דרויחא לה, מהו דתימא מישלף שלפא לה, קא משמע לן דאשה חסה על שערה ומישרא שריא לה: ורצועות מנעל וסנדל: איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחילה, קשיא מנעל אמנעל, קשיא סנדל אסנדל. מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדאושכפי, פטור אבל אסור בדרבנן, מותר לכתחלה בדבני מחוזא, סנדל אסנדל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדטייעי, דקטרי אושכפי, פטור אבל אסור בדהומרתא דקטרי אינהו מותר לכתחילה בסנדל דנפקי ביה בי תרי- כדרב יהודה: דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי- זימנין דנפיק ביה איהו זימנין נפיק ביה ינוקיה, אתא לקמיה דאביי, א"ל כה"ג מאי? א"ל חייב חטאת, א"ל השתא 'פטור אבל אסור' קא קשיא לי, 'חייב חטאת' קאמרת לי? מאי טעמא? א"ל משום דבחול נמי זימנין נפיקנא ביה אנא זימנין נפיק ביה ינוקא, א"ל אי הכי מותר לכתחילה. רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דר' אבהו בכרמלית איפסיק (א) רצועה דסנדליה אמר ליה מאי ניעבד לה? א"ל שקול גמי לח דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה, אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה אמר ליה מאי איעביד ליה? א"ל שבקיה, מאי שנא מדרבי ירמיה? התם לא מינטר, הכא מינטר, והא מנא הוא דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל. א"ל מדקמתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי יהודה ש"מ הלכה כרבי יהודה. ומאי היא? דתניא סנדל שנפסקו שתי אזניו או שתי תרסיותיו או שניטל כל הכף שלו טהור, אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו או שניטל רוב הכף שלו טמא. ר' יהודה אומר נפסקה פנימית טמא החיצונה טהור. ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן במחלוקת לענין טומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לענין חליצה, והוינן בה [ר' יוחנן] אליבא דמאן? אילימא אליבא דרבנן מדלענין טומאה מנא הוי לענין שבת נמי מנא הוי אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא והתנן חלצה של שמאל בימין חליצתה כשרה ואלא אליבא דרבי יהודה מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא אבל לא לחליצה דמנא הוא, אימר דאמרי חלצה של שמאל בימין חליצת' כשרה היכא דלמילתי' מנא הוא, הכא למילתיה לאו מנא הוא, דהא אמר ר' יהודה נפסקה החיצונה טהור אלמא לאו מנא הוא לעולם אליבא דר' יהודה אימא וכן לחליצה, והא קמשמע לן דכי אמרינן חלצה של שמאל בשל ימין חליצתה כשרה היכא דלמילתיה

קיטרא דקיטרי בזממא · רצועה ארוכה שמכניסין בטבעת אסור לכתחילה לקושרה שם מפני שפעמים שמניח שם שבוע או שבועיים וקושר ומתיר ראש האחד שכתון ביתד או בעמוד שאסור בו האנקה והגמל : **פרפי דשי** · שתי פתחים היינו אותן לשוטת והוויין זו למעלה וזו למטה זו לימין וזו לשמאל ואם אינה מתרת אלא האחד יכולה לפושטה וללובשה בדוחק : **מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטיל לה** · ותיהוי קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מינייהו תרווייהו ליתסרו קא משמע לן : **פשיטא** · דהא כל יומי שריא לה : **דרויחא** · לא דחקתו בראשה אלא קושרתו בריוח שיכולה לחולצה מראשה כשהיא קשורה : **מהו דתימא מישלף שלפא לה** · מראשה הכי והוה לה קשר של קיימא : **חייסא על שערה** · שמא תוליא בדוחק ותינתק שערה ודפסקיא נמי איכא לשטויי כה"ג מהו דתימא מחתא ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדה הכי משום לניעותא : **בדאושכפי** · בקשר שהאושכף עושה כשתוחב הרצועה במנעל קושר קשר מתוכו שלא תוכל ללאת והוא קיים לעולם : **בדרבנן** · כשקושרים סביב רגלים אין קושרין בדוחק שפעמים שחולצו כשהוא קשור ונועלו כשהוא קשור ומיהו קשר של קיימא לא הוי שבשעת הטיט מתירין אותו וקושרין אותו בדוחק שלא ידבק בטיט וישמט מרגליו : **בדבני מחוזא** · שהם רחבי לבב ומקפידים על לבושיהן ונעליהן להיות מכוונין וקושרין אותו בדוחק וצריך להתירו ערבית : **בדטייעי דקטרי אושכפי** · בסנדלים של ישמעאלים סוחרים שהאושכפים קושרים בהן הרצועות בקשר קבוע : **בדהומרתא דקטרי אינהו** · אלו סנדלים של שאר אנשים שאין רצועות קבועות בהן ע"י אומן אלא הם עצמן קושרין אותם בחומרתא בעלמא וקושרין ומתירין ופעמים שמתקיים שבת או חדש : **דנפקי בי תרי** · וצריך כל אחד ואחד לקשור לפי רגלו הלכך בכל יום קושרו ומתירו : **כה"ג** · שאני מתירו עכשיו ונועל בני ושבת היתה : **השתא פטור אבל אסור קשיא לי** · אמאי אסור : **מ"ט** · קשיא לך : **א"ל משום דבחול נמי** · אני מתירו בכל יום וקושרו התינוק לפי רגלו : **אי הכי מותר לכתחילה** · ומעיקרא סבר דלא רגיל למעבד הכי וקטרא דאושכפי הוה שרגיל להיות קבוע : **איפסיק רצועה דסנדליה** · ונפל הסנדל מרגלו שע"י הרצועה הוא עומד שהסנדל פתוח מעל גביו ולדדיו של עץ או של עור שלוק וקשה והרצועות נקשרות על גב הרגל ומעמידות אותו: **שקול גמי לח דחזי למאכל בהמה**. דראוי לטלטול : **וכרוך** · במקום הרצועה ונועלו עד שתכנס: **אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף** · בחצר: **שבקיה** · במקום שנפל מרגלך ולא תטלנו בידך להצניעו : **ומ"ש מדר' ירמיה** · דשרא ליה ר' אבהו לנועלו ע"י גמי : **הכא** · בכרמלית כגון בקעה לא הוה מינטר : **והא מנא הוא** · ואמאי אסור לטלטלו והא עדיין תורת מנעל עליו : **דאי בעינא הפיכנא מימין לשמאל**. שהסנדל יש לו שתי תרסיות והן של עור מקום קביעות הרצועות אחת מבחוץ ואחת מבפנים לבין שני רגלים' כעין שיש למנעלים שלנו וכשנפסק הפנימי ראוי הוא לתקנו ואע"ג שתיקונו ניכר וגנאי הוא מיהו לגד פנים לא מיתחזי וכשנפסקה חיצונה אינו הגון שוב לתקנו, והך דאביי חיצונה איפסיק משום הכי אסריה רב יוסף אפילו לטלטלו . וא"ל אביי והא אכתי מנא הוא דהפיכנא ליה לרגל האחרת ונמצאת החיצונה פנימית : **א"ל מדקא מתרץ רבי יוחנן** · למילתיה דר"י לקמן ומפרש לה : **ש"מ הלכה כר"י** . דקאמר שנפסקה החיצונה לאו מנא הוא : **אזניו** · שכלפי גב הרגל שאוחזו בהן כשנועלו : **תרסיותיו** · מקום קביעות הרצועות : **הכף** · שולי הסנדל שתחת פרסות הרגל : **טהור** · דתו לא מתקני ליה וא"כ מתקני ליה חדוש הוא והשתא מיהא בטיל ליה : (ב) **טמא** · לא פרחה טומאה מעליו דאכתי מנא הוא ואפילו נפסקה החיצונה דאי בעי מפיך ליה מימין לשמאל ונמצאת חיצונה נעשית פנימית : ואמר עולא גרסי' : **אליבא דמאן** · מהני תנאי א"ר יוחנן דמאי דסבירא ליה לענין טומאה ס"ל לענין טלטול שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה : **אלימא לרבנן** · אשמעינן רבי יוחנן דכי היכי דלענין טומאה משוי ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחליצה לאו מנא הוא ואינו כשר לחליצה והא אנן תנן חלצה בסנדל של שמאל בימין שהחליצה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל וחללה כשר ואי נפסקה חיצונה דסנדל של שמאל אמאי לא הוה כשר לחלוץ הואיל ובעלמא סנדל הוא משום דחזי להפוכי ה"נ חזי להפוכי : **אלא אליבא דר"י** · אמרה ר' יוחנן למילתיה ולאשמעינן דבחליצה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה חיצונה של שמאל הופכו לימין וחולץ וכדתנן של שמאל בימין חליצתה כשירה : **אימור דאמרינן חליצה כשרה** · היכא דלא נפסקו תרסיותיו : **דלמילתיה** · ברגל העשוי לו מנא הוא : **הכא למילתיה לאו מנא הוא** · דהא ר"י לענין טומאה ושבת לאו מנא משוי ליה : **לימא וכן לחליצה** · כדמפרש ואזיל ואשמעינן דכי אמרינן חללה כו' ואליבא דרבנן לא מלינן לאוקמיה

אימור דאמרי' חליצתה כשרה היכא דלמילתיה מנא הוא · והא דלא מוקים לה אליבא דרבנן אבל לא לחליצה משום דלמילתיה דהיינו בשמאל לאו מנא הוא היינו טעמא משום דכיון דמנא הוא לדידהו לשבת ולטומאה אף על גב דלמילתיה לאו מנא הוא כשר הוא לחליצה כיון דשל שמאל בימין חליצתה כשרה אבל לר' יהודה דלמילתיה לאו מנא הוא ולמידי אחרינא נמי לאו מנא הוא מסתבר דלאו מנא הוא לחליצה :

סנדל

מסורת הש"ס

גיר' התוס' בחגיגה כג. ד"ה ונפסקה אביי קא אזיל בתר רב יוסף

תוספתא דכלים ב"ב פ"ד

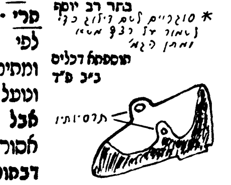

יבמות קא.

[לקמן קכג.]

עין משפט נר מצוה

ה א ב ג מיי' פ"י מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שח סעיף טו :

ו ד ה מיי' פ"ז מהלכות כלים הלכה יב יג ופכ"ד הלכה ד :

ז ו מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה יט סמג עשין כה טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף כב בהג"ה :

◆

רבינו חננאל

בהנהו חוטי שערה דמשרא הוא דשריא ליה ולא שיפה להו מעוף. רצועות מנעל וסנדל אית בהוא ג' בבי קיטרי דקטרי אושכפי להדיא רצועה במנעל עצמו המתירה חייב חטאת. והני רצועות הנמשכות מגופו של מנעל שקושרין אותו על הרגל ועל השוק (אחר שני עלין המנעל) אחר שנועלין הנך מותר לכתחלה לקשרן ולהתירן ווהו דבני מחוזא והן נמי קשר חיצון של רצועות שהוא למעלה מן השוק ומן הרגל. אם מעיקרא קשרן לשום כך הרצען קשר של קיימא שכשנועל ההוא מנעל מכנים רגליו באותן הרצועות ואינו מתירן כל עיקר ההוא נמי המתירן חייב עליו חטאת אבל זה הקשר החיצון שלא קשרו האומן אלא כל אדם קושרו מהיכי דניחא ליה מרווח או צר או כגון מסני רבנן שכל אחד מעמידו על חפצו כד רויח למיסם ולמישלף בניחותא כגון זה המתירו פטור. שהרי מעשה הדיוט הוא אבל אסור להתירו לכתחלה דהוא קא מוקים ליה על חפצו וקשרו כמין קשר של קיימא לפי שאין דעתו להתירו ולשנותו. ומשני דבני מחוזא דעבידן להתירן ולקשרן בכל זמן דכד בעי למרהט שרי ליה וקמיט ליה וכד בעי לסגויי בניחותא כי הלוכן דרבנן מרפי ליה כי הא גוונא מותר להתירו לכתחלה. וסנדל כי הלין אנפין אית ביה. סנדל דטייעי כגון קצת האי דקרו ליה השתא תאסומא דעביד ליה לפי מידת אסתורא דכרעיה וקטר ליה קיטרא מעליא. אם התירו חייב חטאת. ודהומרתא פי' מכנפין כולהי רצועות ומעיילין בחומרתא דכד בעי מעייק והדר קטיר מאבראי דחומרתא וכד בעי מרווח כגון האי פטור אבל אסור. וסנדל המוכן לשנים דחומרא דכד בעי האי למסיימיה מרווח ליה וכד בעי אחרינא למסיימיה קמיט ליה ודאי הני לא קטרי קשר של קיימא מעיקרא דניח ליה להתירו ונייח ליה נמי לאידך להתירו הלכך לכתחלה [שרי]. הא דר' ירמיה דאיפסיק ליה רצועה דסנדליה וא"ל ר' אבהו שקול גמי לח דחזי למאכל בהמה וכרוך עליה ואתייה. קיי"ל דהאי נמי לח דא"ל כי היכי דאיתכשר להנטל בשבת דהאי כיון דאחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת. כמו ככר או תינוק ושרי לאיתויי פחות מד' אמות כר' יצחק דאמר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ולא תימא כים בלבד שרו ליה דאדם בהול על ממונו. ואי לא שרית ליה אתי לאתוייה ד' אמות בר"ה אלא כל דבר שצריך לו מדתנן המוציא תפלין מכניסן זוג זוג. ובשעת הסכנה מכסן והולך לו בד"א בסכנת גוים אבל בסכנת לסטין מוליכן פחות פחות מד' אמות וה"מ ברוכתא דלא מינטר. אבל ברוכתא דמינטר לישבקיה ברוכתא כרב יוסף ואע"ג דא"ל אביי אי בעינא אפיכנא ליה. לא חיישינן ליה. יש רבנן דהוו מפרשי אפיכנא ליה מימין לשמאל וכיון דאפיכנא ליה הויא לה רצועה דאיפסיקא (וסדורא דפיש לבראי ומיהדק קליל) ומסתגי ליה ואנן לא קא מתחזי לנא היכי הוי הכין אלא הפוך מקום עקיבו לראשו ואוחזו באצבעותיו ואמר ליה כיון דמסגינא ביה אע"פ בהיפוך כלי הוא ואמאי אסור לטלטוליה ואמר ליה רב יוסף מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דכד מפסיק סנדל אע"ג דאפשר להפוכיה לאו מנא הוא ש"מ דהלכתא כר' יהודה. מאי דר' יהודה דתניא סנדל שנפסקה אחת מאזנה או אחת מתרסיותיו או שניטל כל הכף טמא ב' אזניו או ב' תרסיותיו או שניטל רוב הכף טהור ר' יהודה אומר נפסקה הפנימית טמא החיצונה טהור פי' קסבר ר' יהודה אע"פ שלא נפסקה אלא האוזן החיצונה של סנדל בלבד נפיק ליה מתורת כלי וטהור ות"ק סבר אם נפסק אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו עדיין כלי הוא אינו יוצא מתורת כלי עד שיפסקו שתיהן ולר' יהודה כיון שנפסק האוזן החיצונה כבר יצא מתורת כלי וטהור הוא ואע"פ שיכול להפכו לזה הסנדל ברגלו האחרת ולשום האוזן החיצונה פנימית. וקמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כמחלוקת לטומאה כך מחלוקת לענין שבת. אבל לא לחליצה פי' כל דהוא כלי לקבל טומאה גם הוא כלי לינטל בשבת וכל שיצא מתורת כלי לענין טומאה אף יצא מתורת כלי לענין שבת ואינו ניטל ומשום הכי אצרכיה רב יוסף למישבקיה ודלא לטלטוליה בשבת. והיכי מתרץ דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דקתני ר' יוחנן אבל לא לחליצה והוי בה רבא אליבא דמאן קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אילימא אליבא [דרבנן] דסברי בפסיקת אוזן אחת לא נפיק מתורת כלי ואמר ר' יוחנן כי לא נפיק מתורת כלי אליבא דרבנן לא לענין טומאה ולא לענין שבת. אבל לענין חליצה

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי ירמיה כו' איפסיק ליה רצועה : (ב) רש"י ד"ה טמא לא נ"ל קודם ד"ה טהור דתו לא:

נושא
על הגמ' לישב ג' מקורות
שנראות סותרות
בענין
קשר
מנעל וסנדל
1. מותר
2. פטור
3. חייב
מבנה
תשובות לסתירות הנ"ל

נושא
סנדל שנפסק חלקיו
לענין:
1. שבת
2. טומאה
3. חליצה

מבנה
△ (מיקב) קושיות
▽ תשובות

מבנה
⋈ ב' גרסות בר' יוחנן
אי פסק כר' יהודה
(שאם נפסק החיצונה
טהור)

שלבים בהבנת דברי
רבה בר בר חנה :
"במחלוקת לענין..."